een santeon ziekenhuis

Nazorg PEG-katheter

Bij u is een voedingskatheter geplaatst. Dit is een Percutane Endoscopische Gastrostomie-katheter, ook wel PEG-katheter genoemd. Het is belangrijk de katheter en uw huid eromheen goed te verzorgen. En eventuele complicaties of problemen te herkennen en op te lossen.

Eerste week na plaatsing

In de eerste week wordt er een verbinding tussen de maag en de buikhuid gevormd. Door de vorming van bindweefsel komt de maagwand stevig aan de buikwand vast te zitten. Om dit proces goed te laten verlopen, wordt het huidplaatje strak tegen de buikhuid getrokken. Het huidplaatje mag de eerste **7 dagen absoluut** niet losser gezet worden.

Het is belangrijk om in de eerste week:

- Niet in bad te gaan. U kunt wel douchen.
- De PEG-katheter zo min mogelijk te bewegen.
- Te noteren waar het uitwendige schijfje precies zit (bij welk streepje). Als de plaats duidelijk verandert, neemt u contact op met uw (huis)arts.
- Alleen water te gebruiken om de insteekopening schoon te houden.

Tweede week na plaatsing

Na de eerste week moet het uitwendige huidplaatje losser worden gezet. Het plaatje wordt dan op ongeveer 2 millimeter (een muntdikte) van de buikwand vastgezet.

Dagelijkse verzorging

Het is belangrijk om de katheter en de huid eromheen goed te verzorgen. Houd u aan de volgende instructies:

- Was uw handen goed met water en zeep, voordat u uw huid en de PEG-katheter verzorgt en droog ze af met een schone handdoek.
- Bewaar alle spullen voor de PEG-katheter op een schone plaats.
- Gebruik de klem die op de katheter zit zo min mogelijk en plaats deze zo hoog mogelijk tegen het koppelstuk aan.
- Zolang er nog wondvocht uit komt, moet de insteekopening behandeld worden als een wond.
- Maak de huid rond de insteekopening én het huidplaatje elke dag schoon met lauw water.
- Gebruik geen zeep.
- De wond geneest het beste zonder zalfjes en dergelijke.
- Zorg ervoor dat de huid goed droog is (deppen met een schone handdoek), voordat u het huidfixatieplaatje weer vastzet.

Doorspuiten PEG-katheter

Door de katheter door te spuiten, zorgt u ervoor dat deze niet verstopt raakt. Spuit de katheter minstens 4x per dag door met 20 ml lauw water. Spuit deze bovendien door:

- direct na het opstaan;
- voor en na het toedienen van sondevoeding;
- voor en na het toedienen van medicatie;
- voor het slapen gaan.

Bij portievoeding gebruikt u de universele aansluitstukjes die bij uw PEG-katheter horen. Deze schroeft u op de katheter. Daarna zet u de spuit met lauw water op het aansluitstukje.

Ook bij continuvoeding moeten de slangen 4x per dag worden doorgespoten met lauw water. U gebruikt hiervoor de medicijnopening van het toedieningssysteem.

Gebruikt u de PEG-katheter (tijdelijk) niet? Spuit deze dan toch minimaal 1 keer per dag door.

Bewegen PEG-katheter

Vanaf dag 8 na plaatsing mag u de PEG-katheter voorzichtig bewegen. Door de PEG-katheter te bewegen (duwen), voorkomt u dat het plaatje aan de binnenkant vastgroeit in de maagwand. Dit doet u als volgt:

- Pak de katheter tussen duim en wijsvinger.
- Zet het huidplaatje 3 centimeter losser.
- Duw de PEG-katheter 3 centimeter naar binnen.
- Beweeg de katheter een paar keer in en uit door de insteekopening.
- Schuif het huidplaatje terug in de oorspronkelijke stand.

Let op: wanneer uw PEG-katheter een verlenging heeft tot in de twaalfvingerige darm (jejunum extensie) mag deze niet gedraaid worden.

Reinigen van de PEG katheter

Een goede verzorging van de PEG-katheter voorkomt problemen. Bovendien gaat de katheter dan langer mee. Netjes en schoon werken is heel belangrijk. Als er een infectie optreedt, moet de PEG-katheter namelijk vaak verwijderd worden met alle gevolgen van dien. Veel mensen reinigen de PEG-katheter tijdens het douchen. Een aantal tips:

- Zet alle benodigde materialen klaar op een schone plek. Denk daarbij aan schone handdoek, desinfecterend middel, wattenstaafjes, splitgaasjes, pleisters en schaar.
- Sluit de PEG-katheter en het toedieningssysteem af met behulp van de aanwezige klemmetjes en dopjes.
- Schuif het huidplaatje 3 centimeter van de buikwand af.
- Maak de huid rond de insteekopening schoon met een gaasje en lauwwarm water. Het is niet erg als er tijdens het douchen wat zeep langs de insteekopening loopt. Is de wond helemaal genezen en komt er geen wondvocht meer uit, dan kunt u ook een gewoon washandje gebruiken.
- Maak ook het huidplaatje en de slang schoon.
- Maak de aansluitstukken minimaal twee keer per week aan de binnenkant schoon met wattenstaafjes.

- Spoel de PEG-katheter met lauw water door met behulp van een spuitje.
- Droog de huid met gaasjes of een schone handdoek. Gebruik geen föhn.
- Schuif het huidplaatje weer richting de buikwand en laat enkele millimeters ruimte tussen de buikwand en het fixatieschijfje.

Let op: Kijk dagelijks of de katheter op dezelfde afstand in de insteekopening blijft zitten (u had de positie eerder al opgeschreven). Als deze afstand verandert, bijvoorbeeld door gewichtstoename, noteer dan deze nieuwe afstand. Zo kunt u na het wassen het huidplaatje altijd naar de oorspronkelijke positie terug schuiven. En u kunt zien of de katheter zelf van positie verandert (zie 'De PEG-katheter komt naar buiten' en 'De katheter gaat naar binnen').

Complicaties of problemen

Direct na de plaatsing kunnen er (ernstige) complicaties optreden. Daarna loopt de kans daarop sterk af. Toch kunt u af en toe problemen ervaren, zoals klachten tijdens de voeding, de katheter komt naar buiten of gaat naar binnen, verstopping, beschadiging van een onderdeel, een infectie, lekkage of huidproblemen. Het is belangrijk deze problemen te herkennen en te weten hoe u ze op kunt lossen.

Klachten tijdens de voeding

Soms kunnen mensen last krijgen van misselijkheid, zuurbranden, buikpijn, diarree of juist een moeilijke stoelgang. Enkele mogelijke oorzaken:

- U krijgt te veel of te weinig voeding. Overleg met uw arts of diëtiste over aanpassing van de hoeveelheid sondevoeding.
- De soort voeding is niet geschikt voor u. Overleg ook dit met uw arts of diëtiste.
- De voeding is te koud. Laat de voeding altijd op kamertemperatuur komen, voordat u de voeding aansluit.
- De inloopsnelheid van de voeding. Langzamer of sneller laten lopen kan een oplossing zijn.
- De houding speelt een rol. Ga rechtop zitten of houd het hoofd omhoog tijdens het voeden. Bij voeding in de nacht is het belangrijk dat uw hoofd hoger is dan de rest van uw lichaam.

Let op: Stop bij problemen met voeden en drinken en neem eerst contact op met uw (huis)arts of diëtiste. Bij braken en ernstige diarree moet u altijd direct uw (huis)arts waarschuwen. Zorg dan dat u voldoende vocht binnenkrijgt. Drink extra water of spuit extra water via de PEG-katheter.

PEG-katheter komt naar buiten

De kans is klein dat de PEG-katheter naar buiten komt, want deze wordt aan de binnenkant tegengehouden door een plaatje dat tegen de maagwand zit. Als de katheter er toch uit valt, kan het gangetje tussen uw maag en buikwand (de fistel) heel snel dicht gaan zitten. Dit kan al binnen enkele uren gebeuren. Daarom moet u snel in actie komen:

- Knip de katheter door, tussen de twee plaatjes in, zo dicht mogelijk bij het plaatje dat in uw maag zat. Neem het stuk waar het buitenste plaatje aan vast zit. Duw het slangetje van dit gedeelte terug in de insteekopening, zodat deze open blijft. Als het slangetje wat aan de korte kant is, kunt u het huidplaatje een stukje opschuiven. Gebruik hiervoor niets anders, de insteekopening kan snel beschadigen. **Let op: doe dit alleen als de katheter er al enige tijd in zit, dus zeker niet in de eerste week.**

- Plak de katheter op de huid vast en dek de wond af met een gaasje.
- Neem contact op met de behandelend arts van uw ziekenhuis.
- Als het niet lukt om de katheter terug te plaatsen, neem dan direct contact op met uw (huis)arts. Deze kan soms een tijdelijke andere katheter plaatsen.
- Uiteindelijk zal er een nieuwe katheter geplaatst worden. Soms moet de insteekopening dan opgerekt worden.

PEG-katheter gaat naar binnen

Kijk een aantal keer per week bij welk streepje het huidplaatje zit. Verandert dat, waarschuw dan uw (huis)arts. Het kan zijn dat de katheter door de maagbeweging naar binnen wordt getrokken. De uitwendige voedingsslang wordt dan natuurlijk korter. U kunt dan proberen om de PEG-katheter voorzichtig weer naar buiten te trekken, tot deze weer in de oorspronkelijke positie zit. Lukt dat niet, neem dan contact op met uw (huis)arts.

Verstopping

U heeft al gelezen dat het belangrijk is om de katheter minstens 4x per dag door te spuiten. Vooral medicijnresten kunnen een verstopping veroorzaken. Spuit de katheter door met lauw water en gebruik ten minste 20 ml. Volwassenen kunnen 30 tot 50 ml water per keer gebruiken.

Spoel de katheter in ieder geval door voor en na het toedienen van voeding en medicijnen. Vraag aan uw apotheker of de medicijnen wel door de PEG-katheter gegeven mogen worden. Doe dit nooit samen met de voeding.

Zelfs als u uw katheter niet gebruikt, kan deze verstopt raken. Dus ook als u normaal eet, moet u de katheter minstens 1x per dag doorspuiten.

Wat WEL te doen bij een verstopping:

- Kneed het uitwendige deel van de katheter (niet knikken). Dit kunt u ook doen bij een dreigende verstopping van de PEG-katheter.
- Spuit de katheter door met een klein spuitje (10 cc) gevuld met lucht. Zet de spuit op het aansluitstuk voor de voeding.
- Als dit niet werkt, kunt u ook lauw water proberen. Zet niet te veel kracht, want de katheter kan kapot gaan. Beweeg de spuit voorzichtig op en neer.
- Als het doorspoelen met water niet lukt, kunt u overleggen met uw (huis)arts. Bicarbonaatoplossing (4 of 5%) in de katheter spuiten en dit enkele minuten laten inwerken kan een oplossing zijn.
- Deze handelingen meerdere keren herhalen.
- Als niets werkt, neem dan contact op met uw behandelend arts. Deze zal proberen om de katheter te openen en zo nodig zal hij een nieuwe plaatsen.

Wat u vooral NIET moet doen:

- Gebruik geen kracht bij het doorspoelen met water. De katheter kan scheuren.
- Spuit geen koolzuurhoudende drank in de katheter (drank met bubbels). Dit geeft sneller verstopping.
- Gebruik geen scherp voorwerp om de katheter weer open te maken.

Beschadiging van de aansluitstukjes

Vervang de aansluitstukjes tijdig om problemen te voorkomen. Er zijn vele soorten tussenstukjes die geschikt zijn voor de meest voorkomende PEG-katheters.

Lekkage van vocht of voeding

Als de PEG-katheter te los zit, kan lekkage ontstaan. Zet het huidplaatje een beetje strakker. Helpt dit niet, stop dan met het toedienen van sondevoeding en neem contact op met uw behandelend arts.

Ontsteking of infectie van de huid

De huid kan licht ontstoken raken rond de insteekopening. De huid is dan geïrriteerd, rood en/of gezwollen. Goed schoonmaken is belangrijk om ontstekingen te voorkomen. Eerder las u hierover al enkele tips bij 'Dagelijkse verzorging'.

Zwelling met pijn kan ook duiden op een infectie, een besmetting met een bacterie. Het is dan verstandig om enkele keren per dag een desinfecterend middel op te brengen. **Let op: gebruik geen alcohol om de huid te ontsmetten.** Dit is niet goed voor de huid en ook niet voor de katheter. Alcohol kan bovendien de maatverdeling op de katheter onleesbaar maken.

Neem contact op met uw (huis)arts bij:

- langer bestaande ontstekingen;
- uitbreiding van ontstekingen naar de diepte;
- blijvende roodheid;
- duidelijke zwelling;
- en/of pijn.

Wild vlees of drukplekken

Wild vlees is ‘overtollig weefsel’ en niet gevaarlijk als het niet gepaard gaat met pijn, bloedingen of pus. Over wild vlees en de behandeling ervan is nog veel onduidelijkheid. Er hoeft lang niet altijd iets aan gedaan te worden. Raadpleeg in ieder geval altijd uw arts.

Rond de insteekopening kunnen drukplekken ontstaan door overgevoeligheid voor een bepaald materiaal of door het niet juist afplakken van de PEG-katheter. Ook kan het buitenste fixatieplaatje te strak aangetrokken zijn. Gewichtstoename kan ook zorgen voor drukplekken.

Expertise en ervaring

U kunt bij ons terecht voor veelvoorkomende behandelingen, maar ook voor veel complexe ingrepen. Jaarlijks behandelen wij ruim 11.000 patiënten op de poli en voeren wij gemiddeld 15.000 endoscopieën uit. Hiermee is ons MDL-centrum één van de grootste centra in Nederland.
Aandacht en persoonlijke zorg voor de patiënt staat centraal. Samen met u stellen we het best mogelijke behandelplan op. U krijgt altijd een vaste hoofdbehandelaar als aanspreekpunt. Deze behandelaar weet alles over uw behandeltraject en blijft hier nauw bij betrokken.

Meer informatie

Website

- Op de website van de Maag-Lever-Darmstichting (http://www.mlds.nl)vindt u meer informatie over Maag-Darm-Leverziekten en hierbij voorkomende onderzoeken en behandelingen.

Gerelateerde informatie

Behandelingen & onderzoeken

- PEG-katheter inbrengen (https://www.antoniusziekenhuis.nl/behandelingen-onderzoeken/peg-katheter-inbrengen)

Specialismen

- Maag-Darm-Lever (MDL) (https://www.antoniusziekenhuis.nl/maag-darm-lever-mdl)

Contact Maag-Darm-Lever (MDL) **T 088 320 56 00**